

MTA Law Working Papers
2015/14

Közpolitikák és jogi környezetük sorozat

Rendészeti politika

Christián László

Magyar Tudományos Akadémia / Hungarian Academy of Sciences
Budapest
ISSN 2064-4515
<http://jog.tk.mta.hu/mtalwp>

Közpolitikák és jogi környezetük

Rendészeti politika

A rendészeti közpolitika céljai

A rendészeti közpolitika céljai leginkább a következő dokumentumokból olvashatóak, ki: a Nemzeti Együttműködés Programjából (2010), Alaptörvényből (2011), illetve további részelemek a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiából (2013).

A magam részéről nagyon hiányolom az egységes, a rendészeti közpolitikai célokat felölelő stratégiai jellegű dokumentum elkészítését, amely tiszta, világos helyzetet teremtene és egyértelműsítene a jövő rendészetének fejlesztési irányait. Már a rendszerváltás óta napirenden van a rendészeti stratégia elkészítése, és bár munkaanyagok készültek, de ennél tovább soha nem sikerült eljutni, hiszen az egyes kormányciklusokon belüli tervezés túl rövid időtáv ehhez. 8-12 éves időtávban lenne érdemes tervezni és eredményeket elvárni (Lásd Finnország 2004-2015¹). Talán ebből adódik, hogy a rendészeti közpolitikai célokat megfogalmazó dokumentumok nem teljesen egységesek, azok között eltérés, hangsúlyeltolódások, helyenként ellentmondások mutatkoznak.

A rendészet közpolitikai célok megalkotásánál érezhetően a biztonsággal kapcsolatos legkritikusabb, mondhatni tarthatatlan társadalmi problémák orvoslására törekedett a belügyi kormányzat, amelyek alapjaiban érintik az emberek mindennapi életét. A Nemzeti Együttműködés Programjának 2. fejezete -Itt az idő, hogy újra rend legyen az országban!- szól a rendészetről.

Nézzük a teljesség igénye nélkül a legfontosabb rendezni kívánt témaköröket címszavakban²:

- Közbizalom;
- Állampolgárok mindennapi biztonságérzete;
- Tulajdon elleni szabálysértések és a vagyon elleni bűncselekmények szigorúbb büntetése;
- Erőszakos bűncselekményeket elkövetők szigorúbb büntetése;
- Visszaesők szigorúbb büntetése;
- Tényleges életfogytig tartó börtönbüntetés alkalmazása;

¹ CHRISTIÁN LÁSZLÓ: Miért bíznak a finnek a rendőrségben? Új rendészeti megoldások Finnországból. IN: Belügyi Szemle, 2013/7-8. 130-142.

² A Nemzeti Együttműködés Programja, 2010.

- „A magyar rendőrség elveszítette az emberek bizalmát és támogatását, súlyos morális és anyagi válságban van”;
- Erős, szolgáló és nem uralkodó rendőrség, új rendőrség szülessen: értékeiben, gondolkodásmódjában, mentalitásában megváltozott és megújult rendőrég;
- Rendőri létszám tényleges növelése;
- Rendőri életpálya: kiszámítható és biztos jövedelemmel járó előmenetel, lakáshelyzet javítása;
- Állandó, erős rendőri jelenlét minden magyar településen, közterületi jelenlét növelése;
- Utcai szolgálatot teljesítő „járőröző” állomány növelése (ugyanis a 43 000 rendőrből több mint 10 000 főtiszt);
- A büntetés-végrehajtás koncepcionális újragondolása;
- Gyors bírósági eljárások.

A Nemzeti Büntetőeljárásügyi Stratégia jórészt a kormányprogramból már megismert magas szintű célokat hangsúlyozza. *„Magyarország kriminálpolitikai törekvése a közrend erősítése, a közterületek biztonságának fokozása, a bűnözés mennyiségi visszaszorítása és csökkentése, a bűnözéssel okozott károk és negatív hatások enyhítése, megfelelő védelem biztosítása a családok és egyének számára, végső soron az állampolgárok biztonságérzetének javítása.”*

Konkrét változások 2010-2015

Pozitívként értékelendő, hogy a legfőbb célok végrehajtása érdekében határozott jogalkotás vette kezdetét, megszülettek az egyes anyagi jogszabályok. Azonban a villám tempójú jogalkotás miatt gyors korrekciókra volt szükség szinte valamennyi jogszabály esetében.

Az új Büntető Törvénykönyv kiterjesztette a jogos védelem fogalmát, határozottabban védhetik életüket, javaikat a megtámadottak; adott a korábbinál szigorúbb büntetés kiszabásának lehetősége (határozott ideig tartó szabadságvesztés leghosszabb tartama 25 évre emelkedett), tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés alkalmazása; megtörtént a büntethetőség korhatárának leszállítása egyes bűncselekmények esetén stb.

Az új szabálysértési törvény új dogmatikai alapokra helyezte a szabálysértés fogalomrendszerét. A jogalkotó figyelembe vette az utóbbi évek tapasztalatait, a kor követelményeit hatékonyabban kiszolgáló jogszabály született. A kisebb értékre elkövetett lopások elleni hatékonyabb fellépés érdekében a jogalkotó szigorította a szabálysértések szankciórendszerét és a felderítést a rendőrség hatáskörébe utalta. Új büntetési nem került bevezetésre a körérdekű munka révén, valamint a futball-huliganizmus hatékony visszaszorítása érdekében konkrét változások kerültek bevezetésre.

Általánosságban megállapítható, hogy komoly szervezeti, szerkezeti módosítások történtek a rendvédelem felépítményében. A belügyminiszter irányítási jogköre jelentősen kibővült,

hiszen a BM alá került a polgári titkosszolgálat, és a büntetés-végrehajtás rendszere is. A kutatóban persze felmerülhet a kérdés, hogy az ismert változások milyen célokat szolgálnak. A belügyi kommunikációból kirajzolódó válasz szerint a hatékonyság indokolja a módosításokat. Az utóbbi évek mélyreható változásai közül kiemelendő még, hogy immár hármas tagolású a rendőrség: általános rendőri szerv, TEK, NVSZ.

Az elmúlt évek természeti és ipari katasztrófái, valamint a nemzetközi tendenciák, új típusú veszélyek és kihívások arra ösztönözték a jogalkotót, hogy a katasztrófavédelem rendszerét újraértelmezze. Ennek eredményeként a szervezet és a szabályozás teljes átalakítása történt. A kritikus infrastruktúra védelme különös hangsúlyt kapott, valamint az is, hogy a reagáló egységek területi elhelyezkedését úgy alakították, hogy azok lehető leggyorsabban az esemény helyszínére érkezenek. Számtalan alkalommal felmerült már a katasztrófavédelmi szervezet elnevezésének sajátossága, hiszen nem a katasztrófa védelme, hanem éppen annak elhárítása a testület küldetése. A névváltozás módosítása megfontolandó és nagyon időszerű lenne a jogalkotó részéről.

A matuzsálemi kort megélt 1979-es büntetés-végrehajtási törvényerejű rendeletet új büntetés-végrehajtási törvény váltotta, amely új koncepción alapul. Többek között az elítéltek foglalkoztatása révén az önfenntartó büntetés-végrehajtás koncepciója fontos változás. Németország: Tegel börtön), a költséghatékonyság eredménye az is, hogy a szolgáltatások egy része már nem alanyi jogon jár az elítélteknek, hanem fizetni kell azért. Továbbá hangsúlyos elvek még az oktatás és a re-szocializáció. Ne feledjük, hogy a társadalom szemében komoly túske a 18.000 fő elítélt eltartásának sok milliárd forintos kiadása az adófizetők pénzéből.

Jelentős változások következtek be az utóbbi években a nemzetbiztonsági struktúrában is. A kormányalakításkor megszüntették a három polgári titkosszolgálat irányítását ellátó tárca nélküli miniszteri posztot, így a működési irányuknak megfelelően a szolgálatokat az egyes szakminiszterek irányítása alá helyezték. A szolgálatok számának csökkentése ellenére a magyar szervezetrendszer még mindig decentralizált képet mutat a rendszerváltáskor megfogalmazott szervezetalakítási elképzeléseket tükrözve, hiszen négy szolgálatot három miniszter irányít. Bár a Kormány a koordináció erősítése érdekében újrászabályozta a Nemzetbiztonsági Kabinet munkáját és létrehozta annak támogatására a Nemzetbiztonsági Munkacsoportot, utóbbiak összetétele és feladatrendszere miatt kérdéses, hogy el tudja-e látni azt a szintű tárcaközi koordinációt, ami Nagy-Britanniára, vagy a Német Szövetségi Köztársaságra jellemző.³

Az új titkosszolgálati szervezetrendszerben az Alkotmányvédelmi Hivatal, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat a Rendőrséggel és a speciális rendőri feladatokat ellátó Terrorelhárítási Központ (TEK) –el és Nemzeti Védelmi Szolgálattal a belügyminiszter irányítása alá került, ami akár felvetheti a miniszter „túlhatalmának” lehetőségét.⁴ Ennek hatékony korlátja lehetne a külső felügyelet kialakítása, azonban ennek gátat szab, hogy az

³BAR-JOSEPH: Intelligence Intervention in the Politics of Democratic States in the USA, Israel and Britain. Pennsylvania State University Press, 1995, 36.

⁴ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV törvény 4. § (3)

Nb. tv. a parlamenti bizottsági ellenőrzés tekintetében nem követeli meg az állandó bizottság (nemzetbiztonsági) tagjaitól a szóban forgó terület ismeretét még felületesen sem.

A titkosszolgálatok területén az utóbbi években végbement változások követik az ezredforduló utáni nemzetközi irányvonalakat. Ilyen tendenciába illő lépéseknek tekinthető a szolgálatok számának csökkentése, valamint a Nemzetbiztonsági Munkacsoport felállításával megerősített tárcaközi koordináció. A jelenlegi rendszert tekintve azonban még a szolgálatok számának ismételt csökkentése is megfontolandó. Ennek keretében az NBSZ-t az AH-ba integrálódhatna. Az AH, mint az NBSZ legnagyobb „megrendelője”, megtartva „relatív önállóságát” a megrendelések terén, ahogyan azt a KBH is megtartotta a KFH-val történt összeolvadást követően.

A TEK vonatkozásában kérdéses, hogy annak titkos információgyűjtésre is kiterjedő hatásköre, valamint a nemzetbiztonsági szolgálatokkal szemben meglévő információigénylési lehetősége mennyiben egyeztethető össze a jogállami viszonyok között működő rendészeti struktúrákkal szemben támasztott elvárásokkal. Az NVSZ vonatkozásában aggályos, hogy az ellenőrzési hatókörüket képező ún. „védett állományt” talán aránytalanul széles körben határozta meg a jogalkotó. Disszonáns helyzetet eredményez, hogy az Alkotmányvédelmi Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat tekintetében a z NVSZ ellenőrzést gyakorol, míg a nem-belügyminiszteri irányítás alatt tevékenykedő IH és KNBSZ tekintetében ilyen hatáskörrel nem rendelkeznek.⁵

Rendészeti reform vagy modernizáció?!

A rendészet modernizációja vitathatatlanul politikai feladat, amelynek legáltalánosabb társadalmi célkitűzéseit a végrehajtó hatalomnak kell meghatározni. Ezek a célok csak több kormányzati cikluson keresztül valósulhatnak meg, ezért nem nélkülözhető a parlamenti pártok konszenzusa sem. A rendészeti modernizációt a jogalkotás alapozza meg, minthogy meg kell felelnie a jog uralma, a hatalmi ágak megosztása és az emberi jogok védelme alkotmányos elveinek. Mivel ennek feltétele az alkotmányozás és kétharmados törvények módosítása, csak akkor szabad napirendre tűzni, ha a törvényhozás ezekre a kihívásokra felkészült. A modernizáció rendkívül költségigényes program, ezért, ha a költségvetés lehetőségei nem adottak, akkor ugyancsak le kell mondani nagyra törő tervek megvalósításáról. Különösen nem illedelmes dolog reformnak álcázni a hiánygazdálkodást.⁶

A jelenlegi szabályozás még most is erőteljesen magán viseli a 90 előtti jegyeket, jellemzőket: hierarchia, centralizáció, militáns jelleg.

Elmaradt pl. a vállalkozás-szervezés módszereinek kellő körültekintéssel történő adaptációjának megfontolása az alábbi elvek mentén:

- ügyfélközpontú munkavégzés,
- vállalkozói erényeket mutató gondolkodás és cselekvés,

⁵http://jog.tk.mta.hu/uploads/files/mtalwp/2014_43_Christian.pdf

⁶ Finszter Géza: A rendészet elmélete és eszközrendszere, NKE, 2013. 112-115.

- a kollektív tudás és az alkotó közösség kiaknázása,
- az eredmények világos és objektív mérése,
- sokoldalú együttműködés, gazdag partneri kapcsolatok,
- megújulni kész, tanuló szervezet.

A rendészeti közpolitikai célok megvalósulásának mérhetősége

Az érem egyik oldala, amit kizárólagos fokmérőnek használnak, az a bűnügyi statisztika, a másik oldal a szubjektív biztonságérzet, az társadalmi értékelés. Előbbi kapcsán számos fenntartás fogalmazható meg. Nem fejezi ki az emberek véleményét, sőt gyakran komoly eltérések mutatkoznak a hivatalos bűnügyi statisztika és az állampolgárok biztonságérzete között. Továbbá tudjuk azt is, hogy a számottevő látencia (kutatások 60-70%-os látenciára engednek következtetni) okán a bűnügyi statisztika messze nem tükrözi a teljes, a valós képet. A harmadik dolog, ami felmerülhet bennünk ezzel kapcsolatban a statisztika hajlékonysága. Egy amerikai rendőri vezető mondta: Én még nem láttam olyan rendőrséget, amely ne tudott volna a munkája kiválóságát igazoló statisztikát készíteni. Szóval a bűnügyi adatokból ugyan le lehet vonni bizonyos következtetéseket, azonban ez kevés, ahhoz, hogy az összképről beszélhessünk. A társadalmi visszacsatolás és annak érdemi figyelembe vétele nagyon hiányzik a rendészeti közpolitika terén.

Ehhez az állampolgároknak bepillantást kell engedni a rendészet működésébe, mi több be kell engedni őket bizonyos döntéshozatali folyamatokba is. Az persze magától értetődik, hogy a szűkebb értelemben vett szakmai döntések, módszertanok, mint például tömegosztatás megtervezése kizárólag a szakmára tartozik. Azonban számos területen égető szükség lenne a bizalomépítésen alapuló állampolgári közreműködésre.

A nyugat-európai szervezéstudományi alapelveket elfogadó rendőri modernizációs törekvések egyik alaptétele az volt, hogy a rendészeti stratégia központi célja a közbiztonság megteremtése, amelynek első számú értékelője maga a civil lakosság.⁷

Rá kellene döbbsen, hogy a társadalom felé történő nyitásból a rendészeti közpolitikának komoly előnye származna. Megjegyzem, hogy az utcán szolgálatot teljesítő rendőr vagy éppen egy rendőri vezető, egy parancsnok is igényli, igényelné ezt a fajta kapcsolatot az állampolgárral, egyfajta visszacsatolást a munkájáról. Öröndetes, hogy manapság egyre gyakrabban hangzik el rendőri vezetők szájából az állampolgári szubjektív biztonságérzet jelentősége. Remélhetőleg ez nem pusztán hangzatos szólam és nem merül ki látszatintézkedésekben, hanem kiemelt prioritás és az egyik legfontosabb hívószó lesz a jövő rendészetében. Bizonyos területeken be kell engedni olyan érintett aktorokat, akiknek a véleményét a közpolitika alkotói figyelembe veszik. A rendészetben ez kevésbé jellemző, a rendszerből hiányzik a bizalom a külső szereplők felé, a civil kontroll intézményesülése. Azt látjuk, hogy civil kezdeményezések vannak, de az első lépést az államnak kell megtennie.

Rendészeti panaszmechanizmus

⁷ Finszter uo.

A rendőri tevékenység civil kontrolljának egyik letéteményeseként tartjuk számon a Független Rendészeti Panasztestületet. Fontos lenne a 2008 óta működő Testület szabályozását, felhatalmazását és eljárásrendjét a hatékonyabb állampolgári joggyakorlás érdekében az elmúlt hat év tapasztalatainak megfelelően felülvizsgálni, a jogintézmény kereteit módosítani, bővíteni. Jelen formájában úgy gondolom, hogy nem tudja betölteni a neki szánt küldetést, nem kellően hatékony a panaszmechanizmus rendszere a rendszere. Ezt az összképet tovább árnyalja a tény, hogy a 2012. évi CXX. törvény kényszerítő eszköz alkalmazásának jogosultságát biztosítja az említett jogszabályban nevesített egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek számára. Az említett szereplők által foganatosított intézkedésekkel szembeni panasz kivizsgálása *a személy- és vagyonőr esetében a személy- és vagyonvédelmi, valamint magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló törvényben meghatározott kamarához* (Személy- és Vagyonvédelmi, Magánnyomozói Szakmai Kamara), míg a természetvédelmi őr, az erdővédelmi szolgálat tagja, a hegyőr, a hivatásos vadász, a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet, a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzet, a halászati őr, a közterület-felügyelő, az önkormányzati természetvédelmi őr és a mezőőr esetében a rendőrséghez került⁸. Azt gondolom, hogy az egyes rendészeti feladatokat ellátók által alkalmazott kényszerítő eszközök jogszerűségével kapcsolatos panaszmechanizmus még viszonylag fiatal jogintézmény. Éppen ezért vizsgálni kell az eddig felmerült gyakorlati tapasztalatokat, mérlegelni kell, hogy az intézmény mennyire felel meg a jogállamiság követelményének és szükség esetén az protokoll újragondolása is megfontolandó lehet. A rendészeti panaszmechanizmus jelenlegi rendszere önálló vizsgálatot igényel.

Nyitás a tudomány és a társadalom felé

Demokratikus elköteleződésre is szükség lenne a rendészeti közpolitikában. A társadalom bevonása mellett el kellene fogadni végre a tudomány közeledését, „velünk és nem ellenünk” mottó jegyében ki kell kérni és el kell fogadni a szakértők, kutatók, egyetemi oktatók véleményét, kritikáját, javaslatait. Elhanyagolhatónak mondható és kevésbé autentikus a rendészeti közpolitikai terület problémáiról szóló érdemi párbeszéd. Nem tekinthetjük ilyen érdemi visszacsatolásnak a belügyi kormányzat által kezdeményezett és lebonyolított iskolai és önkormányzati lekérdezést vagy az alkalomszerű kampányszerű közvélemény kutatásokat.

„Az állam a bűnözésért viselt felelősségének egy részét a társadalom egyéb szegmenseire – az önkormányzatokra, a közösségekre, az üzleti szférára, az egyházakra és végső soron az állampolgárra – telepíti. Ez a felelősség-megosztás a partnerség, állapítja meg a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia.”⁹ E tekintetben azonban vajmi kevés előrelépés történt. Az erőteljesen centralizált és militáns, hierarchián alapuló államrendőrségi modell maga képezi az akadályát a bűnözésért viselt felelősség társadalommal történő megosztásának. Talán nem véletlenül hangzik el az a felvetés gyakran, hogy a rendszer korlátaiból adódóan „mindenki fölfele néz, ezért nem látják, hogy mi történik körülöttünk”.

⁸ Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény 22. §

⁹ Részlet a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiából

Az önkormányzati rendészet korlátai

Az önkormányzati rendészet a hatályos szabályozás egyik legizgalmasabb területe, számos nyitott kérdéssel és félreértéssel terhelve. Hazánkban a rendszerváltás óta jobbra instabil önkormányzati rendészeti próbálkozások voltak, amelyek erősen kötődtek az önkormányzathoz, míg a rendőrséggel való együttműködés rendkívül vegyes képet mutatott országsszerte. Önkormányzati rendőrség a rendőrségen belüli decentralizáció révén érhető el, de ilyen kísérlet nem volt Magyarországon.

Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló T/7772. számú javaslat általános indokolásában megfogalmazott tétel szerint a rendészeti feladatokat ellátó személyek a Kormány által irányított rendőrség feladatainak eredményes végrehajtásában működnek közre. Csakhogy a közreműködés mikéntje, eszközrendszere eddig meglehetősen hiányosan került meghatározásra. Gondoljunk csak az önkormányzati rendészet problematikára. Az önkormányzati rendészeti szerv sokkal inkább egy magánbiztonsági vállalkozás jegyeit viseli, sem mint egy hatóságét. A közterület felügyelet azonban inkább hatóság hiszen az saját törvényből¹⁰ meríti a felhatalmazást. A gyakran ravasz megoldás szerint önkormányzati rendészet és közterület felügyelet együttes alkalmazása valósul meg, összemosva az eltérő jogalkotói felhatalmazásokat is.

A legfőbb gond, hogy a 2012. évi CXX. törvényben „összerendezett” egyes rendészeti feladatokat ellátó szervekkel szemben a gyakorlatban még nincs egységesen érvényesített képzési rendszer, formaruha, nem egységes a gépjárművek külső megjelenése. Jogalkotói előírások ugyan vannak, de egység egyelőre nincs. Az önkormányzati rendészetben érintett szereplők intézkedéstaktikai, valamint a kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó képzést a legritkább esetben kapnak. Ez a hiányosság a hétköznapi gyakorlatban nagyon komoly veszélyeket hordoz magában és emiatt az önkormányzatok nagyon tartanak a kényszerítő eszközök alkalmazásától.

Fenti aggályok miatt, többek szerint a megoldás önkormányzati rendőrség: amely professzionális rendőrhatóság, csak szűkebb felhatalmazással, fő küldetése a helyi közrend fenntartása, a közösség szolgálata. A helyi közbiztonság védelme állami feladat, ezért decentralizálni kell. Ebben az esetben a szakmai felkészítésnek és kiképzésnek is azonos alapokon kellene nyugodnia, hiszen az állami rendőr és az önkormányzati rendőr ugyanazt a munkát végzi, csak eltérő szinten. A találó analógia szerint olyan ez, mintha az önkormányzati fenntartású kórházban orvosi végzettség nélkül is lehetne operálni, míg az állami kórházban az orvosi diploma alapvető elvárás.

Bob Hoogenboom 1991-ben született írásában „szürke rendészetnek” (grey policing) nevezi azt a rendszert, amelyben a rendőrség, a különböző felügyeleti szervek és a

¹⁰ A közterület felügyeletről szóló 1999. évi LXIII törvény

magánrendőrségeknek a kívülállók számára ellenőrizhetetlen kapcsolata elmosza az emberek felett tényleges rendészeti hatalomban a felelősséget, így a rendőrség hagyományos kék színe szürkévé változik. Úgy érzem, hogy az önkormányzati rendészet jelenleg ebbe a szürke rendészet halmazába tartozik.

Konklúziók

- Fontos lenne a rendőrség működési elveinek újragondolása, nem kizárólag a kommunikációban jelentkező, hanem annak átültetése a mindennapi gyakorlati működésbe.
- A főként reagáló és statisztika orientált rendőri működés helyett előtérbe kellene kerüljön a proaktivitás, az állampolgárt a középpontba helyező tevékenység, amely széleskörű megelőzésen alapszik.
- A rendőrségnek alkalmazkodni kell a változó állampolgári elvárásokhoz, igényekhez, és a felmerülő változó szakmai kihívásokhoz.
- Egyre többen és joggal hiányolják a nemzetközi trendek, elvek figyelmen kívül hagyását. Meggyőződésem szerint bátrabban kellene teret engedni külföldön rendészetben alkalmazott megoldások, módszerek körültekintő implementálásának. Csak egy példát említve, elég a közösségi médiában rejlő, a magyar rendőrség által teljességgel kiaknázatlan lehetőségekre gondolni. (Lásd Virtual Community Policing, Finnország¹¹)
- A rendőri életpályamodell bevezetése régi adósságot törleszt. Az anyagi megbecsülés vitathatatlan kulcskérdése a rendészet megújításának, e tekintetben komoly előrelépésként értékelhető az aktuális változás. Azonban a szakma elismertsége továbbra is hiányzik, különösen a személyiség kiteljesedése ütközik akadályokba a rendőrségnél. Kevésbé kifizetődő a szaktudás, ugyanis jobbra a hierarchiában elfoglalt pozíció alapján kerül elismerésre a rendőr. Ez pedig a katonai rendszert kopírozásából fakadó probléma. A rendőr nem a főnökétől függ, hanem 3 szinttel feljebb lévő vezetőtől. A vezetői stílus kiszolgálója a statisztika: amely kevés adatból, sok ember munkájára von le hibás következtetéseket, amihez az elvégzett munkának vajmi kevés köze van. Olyan ez, mintha az orvos munkáját a különböző betegségek gyakoriságával, halálozási aránnyal értékelnék.

Amennyiben azonban átfogó, világos képet szeretnénk kapni a rendészetről, akkor részletes állapotanalízisre lenne szükség. A vizsgálat első elemeként számba kell venni a rendészet joganyagát. Különösképpen azt, hogy milyen állapotban van a rendészet tárgyi joga, a szervezeti törvények (az ismert rövidítéseket használva többek között: az Rtv, Nbtv, Bvtv, Hszt, valamint a Nav tv. egyes részei része). A vizsgálat tárgyához sorolandó mindazon szakigazgatási ágazat is, amelyek feladatot szabnak a rendészetnek, azonban mégsem soroljuk a szorosan vett rendészet körébe (Pl: Azonosítatlan holttestek vizsgálata, építésrendészet stb). Éppen emiatt hívják a rendészetet keresztbe fekvő jogágnak. A joganyag vizsgálata ki kell terjedjen a rendészeti joghoz szorosan kapcsolódó büntető anyagi és büntető eljárásjogra, továbbá a szabálysértésre, illetve a közigazgatási eljárásjogra is. Az említett állapotanalízisnek érinteni kell a joganyag minőségének vizsgálatát, különösképpen azt, hogy

¹¹ CHRISTIÁN LÁSZLÓ: Miért bíznak a finnek a rendőrségben? Új rendészeti megoldások Finnországból. IN: Belügyi Szemle, 2013/7-8. 130-142.

a jogszabályok mennyire felelnek meg a jogbiztonság, az igazságosság követelményének, valamint mennyiben szolgálják a rendészeti közpolitikai céloknak megvalósítását és milyen a társadalmi hasznosságuk.

Az állapotanalízis elengedhetetlen további elemei a rendészet működésének és szervezetrendszerének beható vizsgálata, történetesen, hogy a jelenlegi szervezet felépítése, tagoltsága, mennyire szolgálja a rendészet társadalmi megfeleltetését. Végül azt, hogy miként illeszkedik a civil közigazgatásba és milyen kapcsolatot ápol az igazságügyi igazgatással. Ez ugyanis a rendészeti közpolitika egyik meghatározó sávja.

© Christián László, MTA TK

MTA Law Working Papers

Kiadó: MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont

Székhely: 1014 Budapest, Országház utca 30.

Felelős kiadó: Körösi András főigazgató

Felelős szerkesztő: Szalai Ákos

Szerkesztőség: Hoffmann Tamás, Kecskés Gábor, Szalai Ákos,
Szilágyi Emese

Honlap: <http://jog.tk.mta.hu/mtalwp>

Email: szalai.akos@tk.mta.hu

ISSN 2064-4515